

جستاری کوتاه درباره‌ی رشد اجتماعی کودک

بلغ صحریه‌ها

نیم‌سال اولی‌ها

یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش پیش از دبستان، این است که در کنار پرورش استعدادها و شکوفایی توانایی‌های یاد و کسب دانش، در کودکان نگرش مثبتی نسبت به محیط کلاس و مدرسه ایجاد کند. کودکی که قبل از مدرسه، دوره‌ی پیش از دبستان را طی نکرده، در کلاس اول یا دودغدغی مهم جو گرفتار یا محیط تازه و هم‌چنین یاد گرفتار درس مختلف مواجه خواهد بود؛ از این رو، دوره‌ی پیش از دبستان، دوره‌ی حساسی است که باید شرایطی بیس خانه و مدرسه برای کودکان فراهم سازد و او را از محیط آسود و پر محبت حلقه‌ده، به شرایط دبستان نزدیک کند.

ارتباط یا دیگران و تعامل اجتماعی برای کسب این گونه مهارت‌ها رایج دست می‌آورد. کودکانی که دوره‌ی پیش از دبستان را طی کرده‌اند نسبت به کودکانی که این دوره را نگذرانیده‌اند، مستقل‌تر و منظم‌ترند و از نجات عاطفی پیش‌تر و اضطراب کم‌تری برخوردارند. هم‌چنین، روحیه‌ی مشارکت و لحام فعالیت‌های گروهی - اجتماعی در کلی تقویت شده و دارای ارتباطات قوی‌اند. کسب این گونه مهارت‌ها در محیط‌های انسی

اجتماعی شدن جریقی است که در ان هنجارها، مهارت‌ها، انگیزه‌ها و طرز تفکی‌ها و رفتارهای فرد شکل می‌گیرد. یا توجه به این که زندگی امروزی در حلقه‌های کم جمعیت و کم‌فرزند فرصت کفنی را برای تعامل، کسب تجربه و مهارت‌های اجتماعی برای کودکان فراهم نمی‌سازد و هم‌سالان و دوستان از مهم‌ترین عوامل اجتماعی شدن کودک به شمار می‌آیند. کلاس‌های پیش از دبستانی اولین و مؤثرترین فضایی است که کودک بدون حضور پدر و مادر، امکان برقراری

علوم انسانی

نوامه‌سوزان اهمیت اساسی دارد.

پژوهش‌ها حاکی از آن است که حضور کودکان در کلاس‌های پیش‌دبستانی برای ارتقای اجتماعی آنان سودمند است در این دوره، کودکان رعایت حقوق دیگران، نظم و انضباط و... را تمرین می‌کنند و می‌آموزند و بین کودکان، محیط، توانایی‌ها و رفتار او هماهنگی و تعادل ایجاد می‌شود این مسئله به معنای تربیت شخصیت کودک است که سبب تعادل رفتار او می‌شود.

رشد مهارت‌های اجتماعی یکی از مؤلفه‌های سلامت روان محسوب می‌شود و ارتقای این مهارت‌ها در کودکان می‌تواند به سازگاری مطلوب و بهتر شدن کیفیت زندگی در دوره‌های جدید منجر شود.

در بسیاری از کشورهای جهان، دوره‌ی پیش از دبستان جزء آموزش‌های عمومی به‌شمار می‌آید و به این ترتیب فرصت مساوی برای آماده‌سازی همگامی کودکان جهت ورود به مدرسه فراهم می‌شود و کودکان با شرایط تقریباً یکسان از نظر رفتارهای اجتماعی و کسب نقش و مهارت‌های اولیه به دبستان راه می‌یابند.

اهمیت رشد شخصیت و رفتارهای اجتماعی و اخلاقی در سال‌های اولیه‌ی زندگی نکته‌ای است که همگامی صاحب‌نظران بر آن تأکید دارند؛ از این رو، در ارائه‌های برنامه و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره‌ی پیش‌دبستان «مصوب شورای عالی آموزش و پرورش» این مهم در قالب هدف چهارم و یا عنوان «پرورش صفات اخلاقی و رفتارهای اجتماعی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» پیش‌بینی شده است در زیر، به بخشی از انتظارات این هدف در حوزه‌ی اجتماعی و فردی اشاره می‌شود:

حوزه‌ی اجتماعی: مهربانی با دیگران، احترام گذاشتن به دیگران، رعایت قوانین گروهی، کمک کردن به دیگران، مشارکت‌پذیری در کارها توانایی آیراز خود

در جمع، رعایت آداب اجتماعی (سلام کردن، تشکر کردن و...)، رعایت حال دیگران در هنگام بازی، امتناعی، حفظ مال عمومی، انشایی یا مفرات عبور و مرور، انشایی یا مشاغل و احترام گذاردن به آن‌ها انشایی یا نحوه‌ی زندگی مردم (شهرنشینی، چادرنشینی، روستایی) و...
حوزه‌ی فردی: توجه به نظافت و آراستگی، نظم‌پذیری در کارها، راست گویی، انجام دادن کارهای شخصی، درست مصرف کردن، افزایش اعتماد به‌نفس، اعتقادپذیری، نظم‌پذیری در کارها...

تولید گستران مولا آموزش‌های دوره‌ی پیش‌دبستان و مربیان محترم می‌توانند زمینه‌ی تحقق این هدف و انتظارات مربوط به آن را با ایجاد فرصت‌های یادگیری از طریق تفریحی و اجرای فعالیت‌های جذاب، یا نشاط و مورد علاقه‌ی کودکان مانند بازی نمایش خلاق، قصه، شعر، بحث و گفت‌وگو، گردش علمی، نقاشی و گاردستی و... فراهم آورند.
نویسنده: برای تکمیل رشد اجتماعی کودک

«به کودکان احترام بگذارید و آن‌ها را با الفاظ نامناسب خطاب نکنید.»
«بازی‌های نمایشی ترتیب دهید تا کودکان با نقش‌پذیری و نظایب شخصیت‌های مورد علاقه‌ی خود، موفقیت‌های مختلف را تجربه کنند.»
«امکلی بحث و گفت‌وگو در مورد موضوعات مختلف را فراهم آورید؛ از این طریق، کودکان کم‌رو نیز به مشارکت در فعالیت‌ها ترغیب می‌شوند.»

«با طرح پرسش در مورد موضوعات مورد علاقه‌ی کودکان مانند برنامه‌ی کودک و تلویزیون، مسافرت، امکلی‌های تفریحی و... فرصت‌هایی برای تبادل نظر فراهم کنید تا با پاسخ به این گونه‌ی سؤالات و یادآوری انصاف و موضوعات جالب، فضای شاد و فعال در کلاس ایجاد شود و کودکان به نوعی نظر خود را بیان کنند.»
«برای کودکان فرصت‌هایی ایجاد کنید تا وسایل بازی یا کار را بین بچه‌های دیگر توزیع

با آن‌ها را جمع‌آوری کنند و در جای خود قرار دهند؛ هر روز یک یا دو کودک را به نوبت مسئول این کار کنید.

«فعالیت‌هایی پیش‌بینی کنید که همگی کودکان بتوانند نقش‌های مؤثری در آن ایفا کنند.»

«مسئولیت‌ها را بین کودکان تقسیم کنید. از سپردن برخی کارها به طور دایم به کودکان فعال‌تر پرهیز کنید و از این طریق، امکلی توجه به همگی کودکان را به یک نسبت فراهم آورید.»

«انتظارات خود را با توجه به سنی‌های کودکان متناسب کنید تا با کسب موفقیت، اعتماد به نفس را در او افزایش دهید.»

«در فعالیت‌ها، تا حد امکان از ایجاد رقابت بین دو کودک پرهیز کنید بگونه‌ی که از ایجاد جنبه‌های منفی رقابت کودک یا دیگری مثل ایجاد حس منگی شکست، استرس و حسادت در فرزند بازنده و ایجاد عجز و اضطراب در فرد برنده جلوگیری کنید.»

«به منظور پرهیز از جنبه‌های منفی رقابت که بیشتر اشاره کردیم رفتار کودک را با عملکرد گذشته‌ی خودش مقایسه کنید؛ یعنی صورت، کودک همیشه احساس پیشرفت و موفقیت می‌کند و انگیزه‌ی بیشتری برای یادگیری و مشارکت در فعالیت‌ها خواهد داشت.»

منابع

- مراکز رشد کودک، تألیف و تدوین ناصر بونفر، شهریور، ۱۳۸۱.
- همگی کودکان تیرماه ۱۳۸۰، نشر دانش ایران، ۱۳۸۰.
- پیمان روان‌شناس و تعلیم و تربیت، شکوه آموزش، بی‌تا.
- آموزش و پرورش در حوزه‌ی فعالیت، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، ۱۳۸۰.
- راهنمای برنامه و فعالیت‌های آموزش و پرورش پیش از دبستان، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب‌های درسی، انتشارات مدرسه، ۱۳۸۰.